

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 " .
 Helyben hűsös hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 " .
 Vidákra postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 " .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelent minden nap a helyi és
 külföldi újságok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszajár
 vagy megvásárolja nem vállalja.

Működésének és hírdetésének
 kiadóhivatalban intézendő.

Árnyék ár: 100 és 150.

NAGYVÁRAD, szept. 1.

Szent István nap ügye.

— Felmentő ítélet sajtóperünkben.

Szent István napján megírtam azt, a mit ez a nap szivemben gerjeszt.

Azt hiszem, a ki cikkemet elolvasta, annak egy mondatába se köthet bele, egy megjegyzésére se mondhatja, hogy nem úgy van.

Nekünk magyaroknak szerfölött ügyelnünk kell nemzeti ünnepeinkre, mert hiszen más úgy sem törődik vele, sem nemzetiségeink, sem szövetségeseink, sem diplomáciánk.

Ezek az ünnepek adnak rá alkalmat, hogy kidughatjuk, ha a letépés veszélyével is nemzeti színű zászlónkat, nemzeti létünk szimbólumát és bekiálthatjuk, ha van ünnepi hallgatóságunk, a tömeg fülebe, hogy: »Él magyar, áll Buda még!«

Csépléssel, trágya hordással stb. ilyen ünnepet megzavarni s az ünneptől egész embertömeget így elvonni helytelennek tartjuk s e pontban a törvény precízebb körvonalozását igenis kívánjuk.

Ez vezette lapunkat a múlt évi Szent István ünnep után egy cikk megírására »Ünnep rontók« czímen, melyben elítélte az alispán eljárását, ki a cséplést megengedte.

Tudomásunkra jutván másnap, hogy az engedély ügyében az alispán nem hibás, mert már előző évben előfordult esetben a belügyminiszter mondta ki, hogy a mezei munka meg van engedve, előbbi

czikkünkhöz fűzött kommentárt visszavontuk s az alispán személyének a leglojalisabb elégtételt adtuk.

Ugyanakkor jelent meg ellenünk egy gyanúsító támadás, melyben »rosszakaratu ferditéssel, elfogultsággal« stb. vádolnak meg bennünket.

Ilyenféle stílvirágokból már nem először kaptunk bokrétát s egy szerkesztői üzenetben kijelentettük, hogy az ilyen durva támadást, melyben előbb is volt részünk és bizonyára utóbb is lesz, magunkról egyszerűen letisztítjuk, az elégtétel vevésnek sajtópöri útja minden újság előtt visszautasító lévén.

Nos! a támadó fél sértő kifejezését vissza nem vonta, de fennen kívánta, hogy mi vonjuk vissza megjegyzésünket.

Mi kijelentettük, hogy sértésük visszavonása után szívesen kijelentjük, hogy személyükre nem vonatkozik megjegyzésünk, mint a mondat kötés szerint nem is vonatkozhat egyébre, mint a stílus gorombaságára.

Erre következett — nem a sértés visszavonása, az ügy normális befejezése, hanem sajtópör.

Ennek a pörnek volt tegnap a felelőviteli tárgyalása, mely az üzenet írójának felmentésével végződött.

A mi ügyünk tehát így áll, a Szent István nap ügye pedig folyton rosszabbra fordul, mert a mire a vádló ur hivatkozott, a kassai ítélet már felmentette nem is a cséplést, hanem Orosz Péter tiszteletét, ki trágyát hordatott és mezei munka végzésére biztatta hivatott is a lapok jelentése szerint.

Orosz Péter ur büszkélkedett is a sárospataki protestáns lapokban az ítélettel és bizonyára buzdításul Szent István nap előtti számban ki is nyomatta.

Hát ilyen kóros jelenségekre mindig reflektálni fogunk a sajtópör kellemetlenségeire való tekintet nélkül, mert ha egyszer magyar nemzeti ünnep van, akkor meg kell éreznie ezen a napon mindenkinek, hogy ünnepnap van s azt hétköznapra nem teheti senki.

Ez a dolog fontos nekünk s ezért bántott, hogy intencionát s abból kifolyó megjegyzéseinket minden áron közönséges személyi torzsalkodásnak akarták feltüntetni a belénk akasztott sajtópörrel.

* * *

A tárgyalás lefolyása következő volt:

A tárgyalás megnyitása.

A kir. ítélőtábla földszinti büntügyi tárgyalótermében vették tegnap újra elbírálás alá Pálffy Béla sajtóperét, melyet Hegyesi Márton, a Szabadság felelős szerkesztője indított ellene. A sajtóperre a Tiszántúl 193. számában megjelent szerkesztői üzenet szolgáltatott okot, melyben a Szabadság gyausító cikkére azt írta Pálffy Béla, hogy »gorombaságait lekeféljük magunkról, azzal a megnyugvással a változhatlanban, hogy mindig lesz letisztítani való rajtunk, valahányszor önk hozzánk dörgölöznek«.

Az ítélőtáncs következőleg alakult meg: Elnök Urbán Adolf, szavazó bírák: dr. Molnár Géza, dr. Imrik Péter, Tóth Imre, előadó Bige Gyula, tanácsjegyző Biszterszky Elemér albiró.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

A kilenczedik ügyosztály.

(Egy orosz tisz elbeszélése.)

Tizenhét esztendővel ezelőtt őrnagy voltam egyik orosz ezredben. Amá helyeken, ahol ezredemmel állomásoztam, mulatni szerető gazdag urak bőven voltak s minket, tiszteket kitűnő figyelemben részesítettek. Ugyszólván majdnem mindig az ő vendégeik voltunk s ily formán a viszonyokat nem ismerő polgárság abban a véleményben volt, hogy fizetésünk nagy részét megtakarítjuk. Pedig hát ez a hit egyszerű balgaság vala, mert pénz dolgában ugyancsak rosszul állunk. A gázsit a gavallérosan szórt borralalók s a kártyajátszmák már a hónap elején fölemésztették s hogy az odacsődült orfeumhölgyeknek virágokat s ami fő, ajándékokat vehessünk, adósságot kellett csinálnunk. Ez az adósságcsinálás különben könnyen ment, mert civil barátaink szívesen jótállottak, igen jól tudva, hogy az orosz tisz-

tek az ilyen tartozást megfizetik. Legtöbbször készpénzzel s csak ritkán életükkel.

Azok között, akik a könnyelmű adósságcsinálásba leginkább belemásztak, én első helyen álltam, mert legbőkezűbb voltam. Különösen nem tudtam ellentállani az orfeumhölgyeknek, akik, vesztetre, mindig fiatalok és igen szépek voltak.

Egy őszi napon arról értesültem, hogy G** tábornok a helyőrség vizsgálása céljából városunkba érkezett. Amint ezt meghallottam, nyomban a falon függő revolvert néztem s arra gondoltam, hogy a vég elérkezett. Meg kell halnom. G** tábornokról ugyanis köztudomású volt, hogy nem annyira a helyőrség katonai kiképzettsége és fegyelme, mint inkább a tisztok magán- és vagyoni viszonyai iránt érdeklődik. Tudtuk azt is, hogy kitűnő kémei vannak s hogy néhány óra alatt minden tekintetben informálva van. Aho! ő megfordult, ott rendszerint baj volt s távozta után néhány tisztnak kvietálni kellett. Így hát tisztában voltam azzal, hogy az én katasztrófám hamarosan bekövetkezik.

Másnap délben azt a parancsot kaptam, hogy a tábornok előtt jelentkezsem, amit meg is cselekedtem. A tábornok jó ideig kémlelve nézett rám, azután pedig így szólt:

— Igen sok könnyelmű, léha tisztet ismertem már, de oly könnyelműre és léhára, a milyen ön, még nem akadtam. Hogy pedig a véleményemben nem tévedtem, be is bizonyítom.

A tábornok ekkor jegyzőkönyvét elővette és rám olvasta, hogy mennyi adósságom van, elmondva körülbelül azt, hogy a kölcsönvett összegeket mire fordítottam. Amíg ő beszélt, egyik ámulatból a másikba estem, mert anyagi ügyeimet jobban ismertem, mint magam és mert olyan adósságokat is fölörölt, a melyekre én nem emlékeztem. Éreztem, hogy elveszett ember vagyok és hogy pályafutásom véget ért.

Ekkor azonban meglepő dolog történt. A tábornok ugyanis ellágyult hangon szólt hozzám:

— Van egy titok, amit ön sohasem fog

Szülők különös figyelmébe!

Az iskola év kezdetén fiú- és leánygyermek teljes felruházására meglepő olcsó árak!!!

FÁBRY TESTVÉREK nagyruházában
 Nagyváradon, Olaszí Fő-utca. Telefon szám 76.

Fiúk és leánykák részére, igen erős Carlsbadi cipők 1 frt 20 krtól kezdve, továbbá Csizmák, Galocsnik; Kalapok, Sapkák, 50 krtól kezdve, Fiu ingek 90 krtól feljebb, kész fiu Lábravalók, Gallérok 12 krtól, Kézlelők 20 krtól Nyakkendők 15 krtól feljebb, Keztyűk, Harisnyák, Zsebkendők 6 krtól feljebb, Inggombok, Pénztárczák, Fésűk, Kefék, Szappanok, Zsebkések, Esőernyők, Uti bőröndök, téli alsó Ingek, Nadrágok, Gamáslik, gyapju Takarók, Törülközők, Szalmazsákok, kész Paplan és ágylepedők, Chiffonok, Vászna, Barchetek ez idényre különösen óriási mennyiségben érkeztek s rendkívül olcsón adatnak el.

Elősmert szolid keresztény üzlet!

Olcsó szabott árak!

Az ügyállást *Bige* Gyula előadó ismertette alaposan, világos, tárgyilagos képet adva róla. Azután felolvasták a törvényszék ítéletét, mely ellen a felebbezést dr. *Krüger* Aladár ügyvéd-jelölt írta meg. Hegyesi Márton kivására még felolvasták a Tiszántúl és a Szabadság némely cikkét, a mivel az ügy ismertetése befejeztetvén, a perbeszédre került a sor.

Először dr. *Imrik* Gusztáv védőügyvéd, a nagyváradi ügyvédi kar fiatal és tehetséges, rokonszenves tagja adta elő a felebbezés indokait következő jogász alaposággal és szónoki hévvel kidolgozott beszédben:

Dr. Imrik Gusztáv beszéde.

Tekintetes kir. Tábla!

Az előadott bűnügy alapos ismertetése, jogi meggyőződésem; határozott bizalmam a tekintetes kir. Tábla helyes és biztos jogi fel-fogásában, világosan megindokolják, — hogy védelmem rövid legyen, mert az igazság sokkal egyszerűbb, semhogy igényelné a hosszadalmas czifraságot.

Ezen elvetem tartva szem előtt egyenesen azon kérdés taglalásába kellene bocsátkoznom, van-e sértés az inkriminált közleményben? Azonban ezt megelőzőleg más kérdésre akarok röviden válaszolni: hogy annál biztosabban, patrabbán kimondhassam meggyőződésem, feleletemet az 1. kérdésre.

I. Mi indította védetemet az incr. Szerk. posta megírására?

A Tiszántúl mult évi aug. 22-iki számában megjelent egy vezércikk, írója kath. ember, s igen nagy tisztelője I. Szent királyunk Szt. István emlékének; *meggyőződése* hogy nemzetünk életének fenntartásához föltétlenül szükséges azon táplálék, mit az ő halhatatlan emlékéből nyer. *Tudja*, hogy ezeréves nemzeti mivoltunk biztos alapját Szt. királyunk vetette meg, *tudja*, hogy a szt. korona fűzte és fűzi össze szorosan nemzetünket; s anélkül, hogy a hazafiatlanság vádját kikerülhetné, a dicső szt. király napján, midőn a magasztos emlékek fölidéztenek, midőn a magyarság nagy multját ünnepli, lelki öröme *imárvá magasztosul, mert a nemzeti lelkesedés az isteni tisztelettel egybeolvad*. Keresztény magyarszive óhaját képezi, bár csak országunk egy ünnepe, tisztelhetné Szt. Istvánunk dicsőségeit, emlékeit, mint pár évtizeddel előbb; bárcsak olyan vallásos hazafias érzéssel járulhatna a nemzet I. nagy királyunk ünneplésére, hogy szíve nemis vágyait csak egy kissé kielégíthetné.

megtudni s aminek alapján úgy rokonszenvezem onnel, mintha az édesapja volnék. Ez az oka annak, hogy ügyében kivételes eljárást alkalmazok s két heti szabadságban részesítem, abban a reményben, hogy ez idő alatt ügyeit rendezői fogja. Valami sugja nekem, hogy az én szerencsecsillagom még ragyogni fog. Menjen hát szabadságra, ahová akar és két hét múlva jelentkezék nálam Szent-Péterváron.

Meglepetve, kábultan hajoltam meg a tábornok előtt s mikor távoztam, önkéntelenül is egy ismert kávéháza mentem. Alig ottam ott meg néhány pohár pálinkát, mikor a szép Anna belépett és mellém ült. Ez az Anna az ott működő dalársulat tánczónője és csillaga volt, aki után mindenki boldogult s akinek én is nagy értékű ékszereket adtam, szerelmi vallomásom hangoztatása mellett.

— Azért jöttem ide, — szölt a leány — mert megláttam magát és mert illőnek tartottam, hogy elbúcsúzzam. Két óra múlva indulok.

— De hiszen erről tegnap még mit sem szólt. Mi történt?

— Rám jött a csavargás vágya és maradni, bármit akarnám is nem tudok. Pedig, igazán mondom, sajnálom itt hagyni magát.

Könnyelműségem erőt vett rajtam s miközben a kezét megszorítottam, így szóltam:

— Hát hogy engem ne sajnáljon itt hagyni, utazzunk ketten.

Kivánsága fájdalom nem teljesül. Mert midőn lélekben épen a *dicsőséges Szt. Jób* b tiszteletére zárandokol a nemzet nagy tömeg-tiszteletére arra gondol, hogy vel; midőn megnyugtatólag arra gondol, hogy nagy királyunk ünnepe törvény is biztosítja a megszenteltetés ellen, — e pillanatban veszt-értesülést, hogy egy városunkhoz közeli *Szabadságon épüget Schwartz Gyula* birtokos gőzcséplőjével, mint hétköznapon.

Vallásos hazafias szíve megdöbben; tudja, hogy nemzetünk legnagyobb alakjának szt. napját a törvény is munkaszünettel óvja. E tudatban írja vezércikkét, melyben Bihar-megye alispánját tisztességes hangon és modorban felelősségre vonja.

A cikk írója azonban tévedett. Nem az alispán volt hibás; a vasárnapi munkaszünet-ről szóló törvényt emberek csináltak s embe-iek magyarázzák. E tudatban a T. szerkesztőse nyomban siet a visszavonással, s az aug. 23. számban azonnal elégtételt nyújt, anélkül, hogy erre bárki fölszóította volna.

A félhivatalos *Szabadság* azonban nem várta be az elégtételt. Ugyanezen napon *haduzással, rosszakaratu ferditessel vadolja meg* a T. szerkesztőségét. Pedig a Tiszántúl más példái nyújtott magánvádiónak nem rég. Akik olvasták, emlékeznek, hogy a Szabadság 1900. decz. 7. számában *Schlauch és a vers* czimen egy minden tekintetben goromba közlemény jelent meg, melynek éle megboldogult biborosunk s titkára, környezete ellen volt irányozva.

A Tiszántúl szerkesztőse válaszolhatott volna rá hasonló gorombasággal. Ezt nem tette, de odahatott, hogy a Szab. felelős szerkesztője a decz. 8. számban kifejezte sajnálkozását a közölkért. Ezzel az ügy elintézését nyert, pedig a két csemetét között ama nagy különbség uralkodik, hogy a Tiszántúl m. é. aug. 22. cikke *minden* hijával van a Szabadság specialis hangjának, melyet a Schlauch és a vers cz. közleményében s még sok más alkalommal használni szokott.

A m. vádló szerkesztése alatti Szabadság azon magatartásra, — hogy a tévedést be-ismertő, visszavonó cikket, melyet a T. szerkesztőségének férfias correct gondolkodása dictált, — be nem várta, hanem a nála szokásos gorombasággal állott elő; — s aogy ezen gorombaságát a T.-ban megjelent rectificatio daczára, nem kívánta visszavonni, — ez volt egyik főindoka az incr. cikknek.

További indokait bővegesen nyújtja a Szabadság több rendbeli megelőző száma, melyekben kath. egyházunk, vallásos meggyőződésünk ellen a legkeményebb, legsértőbb kifakadások zsufova vannak. Így:

a) 1900. Jul. 7. a *szigligeti-színházi szobrok és szt. asszonyok* czimvel gunyolódik a Mária társulat tagjaival.

b) 1900. szept. 12. a *Kereszt* cz. cikkében ezeket írja: *Mit akar a csuhás tábor a szt. keresztet szemtelenül profanáló komédiájával? Miért nyafog, miért forgatja szediájával? Miért hazudozik? Nap nap után csinálja a füstöt a butaság.* Aztán így fejezi be: *Talán nagyon heves voltam, de mentsem az, hogy én látom a gyalázatos aknamunkát stb.*

Hasonló hangon ír az 1900. okt. 5. számban. U. ezen hónap 30-iki számában pedig *meztámadja a helybeli prem. r. főgimnázium tanári karát egy cikksorozattal, amiért a magy. kereszténység 900 éves jubileuma alkalomból rendezett ünnepélyen, a pápai himnusz énekelni merték!*

De nem kívánom a tek. kir. Tábla türelmét továbbra is próbára tenni. Közösmert magaviselete a Szabadságnak, hogy nem válogatja támadó fegyvereit, midőn a katholicizmus, a papság, de különösen a Tiszántúl ellen föllép.

Ilyen körülmények között iratott az inkriminált cikk, s már most rátérek az érdemi kérdésre, hol van a szóban forgó Szerk. Postában sértés?

A kir. törvzs. sérelmes ítéletének rendelkező része szerint itten: *„mindig lesz letisztítani való magunkon, ha hozzánk dörgölgöznek.”*

Ha az említett Szerk. postából e mondat-törödéket kiszakítjuk, s a vele egybefüggő fő-mondattól elkülönítjük, csakugyan mutatkozik sértés, mert az alany ismeretlen. De ha nem kiszakítva olvassuk a mondatot, hanem a teljes egészében, ha megfigyeljük a mondat szerkezetét, ha az összetett mondat primitív elemzési szabályai szerint észrevesszük, hogy ami az első mellékmondatban tárgy, u. az a következőben alany, t. i. gorombaság; ha annyit értünk magyarral, hogy ez a szó *gorombaság* végig vonul mint vezéreszeme az egész mondat szerkezetén.

— úgy a legmesszebbmenő erőlködéssel sem fedezzük föl a sértést.

Tiszta s világos a mondat szerkezet; a *lekeféljük* g-ra vonatkozik, így a letisztítani való is g-ra utal. De ha homályos volna a mondat szerkezet, mi merő képtelenség úgy ott van védettemnek mint a cikk szerzőjének papi becsületére alapított, s a törvényszéknél tett nyilatkozata. Előre ő írta a cikket, ő annak leghitelesebb értelmezője, — ha ugyan értelmezésre szorul, — s el kell fogadnunk kijelentését, hogy az utolsó előtti mellékmondat alanya *gorombaság*.

Mély tisztelettel kérem a tekintetes kir. Táblát, méltóztassék az I. bir. ítéletet megvál-

A helyzetet ezután megmagyaráztam neki s Anna beleegyezett, hogy együtt keljünk utra. Így hát hazaszaladtam, pakolni kezdtem s igen boldog voltam. Ez a boldogság azonban hamar véget ért, mert eszembe jutott, hogy nincs pénzem. Vad kétségbeesés vett erőt rajtam s talán agyon is löttém volna magam, ha a város egyik leglelkellenebb úzsorása, aki a kölcsönt már két ízben megtagadta tőlem, be nem lép. Vigan, mosolyogva állított be hozzám és azt mondta, hogy meggondolta a dolgot. Ha pénzre van szükségem, rendelkezésemre áll. Így történt, hogy mikor Annával utra keltem, jó féle rubellekkel bőven el voltam látva.

Barangolásunk tizenketedik napján Péter várra érkeztem, ahol igen különös dolog történt velem. Alapját ennek Anna egyik bizalmas vallomása képezte. A vallomás abból állt, hogy az az ember, aki őt annak idején elcsábította és aki igen gonoszul bánt vele, ott van Pétervárott és utána jár. Azt akarja, hogy visszatérjen hozzá és fenyegetőzik, hogy ellenkező esetben agyon lövi.

Anna oly keservesen adta elő az ügyet s a részleteket úgy kiszinezte, hogy engem vad düh fogott el és elhatároztam, hogy azt az embert egyszerűen mefojtom. Ezen a napon a leány egyik vendéglőből és kávéházból a másikba vitt s én mindenütt ittam. Mikor este-félé a szesz már nagyon is fejembe szállt, Anna azt mondta, hogy járjunk egyet. El is indultunk hát s mihamar a királyi palota elé értünk. A leány — ezt észrevettem — igen

ideges volt s az óráját gyakran nézte. Amint a czár palotája előtt ögyvegtünk, egyszer csak Anna egy különös külsejű férfira mutatott és azt sugta, hogy az az ember, akiről beszélt. Alig adta ezt tudtomra, az illető felénk tartott.

E pillanatban vad düh vett rajtam erőt s a részeg emberek vak bátorságával rohantam a felénk közeledő alakra, akit egyetlen csapással leütöttem s akit még akkor is fojogtam, mikor a kövezeten feküdt. Ez időben nem láttam, nem hallottam semmit s így tudomásom sem volt arról, hogy amíg Anna egykori kedvesét fojogattam, a czár ő felségeek kocsija mellettem robogott el s hogy a kocsiban a czár is benne ült. Mindössze arra emlékeztem, hogy megragadtak, kocsiba ültettek és valahova elvittek. A részegség végleg erőt vett rajtam.

Másnap a hotel egyik szobájában ebredtem föl s egy előttem álló magasrangú katonára, a czár egyik hadsegéde, arról értesítet, hogy ő felsége életét megmentettem. Az az ember, akit megragadtam és letepertem, a czár ellen merényletet akart elkövetni s az én közbelépésem nélkül tervét végre is hajlítta. A helyzetet persze azonnal kellően mérlegeltem s a dicsőséget zsebreraktam, mesélve ki föllépésem indokolására.

Pár nap múlva a világ minden lapja a merénylettel s velem foglalkozott s ő fel-sége a czár is kihallgatáson fogadott. E kihallgatás idején telt le tizennégy napi szabadságom s így a parancs értelmében G** tábor-

toztatni; védettemet Pálffy Béla főreáliskolai hittanárt a btkv. 261. §. 2. tétele szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett becsületsértés vádja és következményei alól a B. P. 326. §. 1. p. alapján fölmenteni.

Hegyesi Márton válasza.

Dr. Imrik logikus, hatalmas érveire Hegyesi Mártonnak felelnie kellett.

Hangsúlyozta mindenekelőtt, hogy Szent István király emlékét ő is tiszteli és tisztelni is kívánja. Ez azonban nem foglalja magában azt, hogy az ünnepnapon minden munka szüneteljen. Nem terjed ki a törvény tilalma különösen a mezei munkára, ez tehát Szent István napján végezhető, mint azt legutóbb a kassai ítélőtábla is kimondotta. Ha a Tiszántúl ebből kifolyólag mégis megármadta az alispánt, ez csak felfujt dolog.

A helyreigazítással sincs megelégedve. A Tiszántúlok sokkal jobban ki kellett volna emélnie a visszavonást. A mi pedig azt illeti, hogy »odahatottak a »Schlauch és a vers« című cikkénél, hogy ő rektifikálja a támadást, erre vonatkozólag kijelenti, hogy a helyreigazítás teljesen önszántából történt.

A védő felhozott egyes kifejezéseket, amelyekben a Szabadság részéről támadás foglaltatik a katolicizmus ellen. Ha csakugyan van ezekben sértés, hát akkor miért nem indítottak miattuk sajtópert? Az ő állítása szerint a cikkben semmi sértő, semmi valótlan nincs. A Szabadság nem a katolicizmust, hanem az ultramontanizmust üldözte, mikor a Szent Antal, Mária-kultuszról stb. a védő által idézett kifejezésekkel nyilatkozott.

Végül hangsúlyozza, hogy a Tiszántúl cikkének egyenesen támadó éle volt. »Ki akarták ugratni a bokorból a Szabadság cikkének szerzőjét,« mint a T—1 egyik számában írták. Ennek alapján kéri a törvényszék ítéletének helybenhagyását.

Pálffy Béla beszédje.

Pálffy Béla élt a büntető perrendtartás által adott jogával és felszólalt védelmére.

Azzal kezdte, hogy nem a jogi részhez kíván szólni, hanem csak az igazság érdekében, mint laikus kíván védelmére szót emelni.

Azt mondta Hegyesi Márton, hogy a jelen sajtóper hatása alatt lett sajtó hangja tisztességesebb. Ebben a boldog hitében Hegyesi Mártont zavarni nem fogja, bármily kőnégyű volna is. Azzal sem foglalkozik bő-

vebben, hogy a Szabadság mennyire tiszteli Szent István király emlékét; elegendőnek tartja egyszerűen hivatkozni dr. Várady Zsigmondnak pár év előtt a Szabadság hasábjain megjelent cikkére, melyben olyan hangon nyilatkozott a magyar állam igazi megalkotójáról, hogy kénytelen volt ellene szavát már akkor felemelni.

A jelen ügyre áttérve, kijelenti, hogy az nem is tőle indult ki. Egyik tekintélyes nagyváradi polgártól kapta lapunk az értesítést, hogy Szent István napján csépeltek — a T—1 egyik belmunkatársa dolgozta fel azt vezércikkben. Ő csak akkor vette kezébe az ügyet, mikor a Szabadság a T—1 szerkesztőségét tudva-ferdítőknek nevezte. A szerkesztőség élén dr. Vucskics Gyulával együtt ő áll s ezért volt kénytelen a vakmerő gyanúsítást visszautasítani.

Hegyesi Márton előtt azonban még mindig nyitva állott az út, hogy a Szabadságra vonatkozó üzenetet visszavonassa. Egyszerűen ki kellett volna jelentenie, hogy miután a T—1 a tévedést önszántából korigálta, nem tartja a szerkesztőséget rosszakaratú ferdítőknek. Ezt Hegyesi Márton nem tette. Hivatkozik Hegyesi ur arra, hogy ő minden külső indító ok nélkül, visszavonta a Schlauch bibornok elleni támadást, melyet »Schlauch és a vers« címen írt lapja — igaz — akkor személyesen jött el megkérdezni Hegyesi ur a T—1 szerkesztőségébe, elég lesz-e az általa fogalmazott helyreigazítás?

De hát én azt nem t rihatom lojalitásnak. Akkor nagy ur volt a sértett, kinek keze súlyos ha visszaüt, sietett hát visszavonni a sértést, de ime most, mikor csak egyszerű papokról volt szó, most főújságosnak tartotta még azt is, hogy telefonon vonjon vissza valamit, hanem a helyett ő, a sértő lap szerkesztője keresett elégtételt először párbajsegéddekkel, aztán sajtó útján polemizálással, végül most a bíróság előtt.

Ha ő is arra az utra akart volna lépni a Szabadság sértő cikke után, úgy ma Hegyesi ur ülne a vádlottak padján s a Tiszántúl volna a vádló. A T—1 azonban nem folyamosdott ehhez a fegyverhez, mert sajtópert nem szokás apró cikkekkért, pláne szerkesztői üze-

netekért indítani. Soha a Tiszántúl semmiféle cikkével sajtóperre igaz okot nem szolgáltatott. Ha most Hegyesi ur mégis ide terelte a dolgot, ez egyrészt tulságos érzékenykedés, másrészt pedig abból az alapos feltevésből indulhatott ki, hogy mi már viszonylat nem emelhetünk, az ő lapja sértéseért tehát egyedül ur a porondon.

Hogy a Hegyesi becsületének bár mi baja esett volna ama üzenet miatt, azt nem gondolja. Hogy a mostani ítélettel is csak becsületének csorbáját akarná kiköszörűlni azt sem hiszi, mert hiszen sok mindentől beszélnek a városban, de a sajtó perről soha s most, hogy újra felvetődött alig tudja valaki, hogy miről is volt itt szó.

Kijelenti végre, hogy személyi sértést el nem ismerhet, mert a Hegyesi ur fiát soha se látta sem azelőtt sem mind ezideig, Hegyesi urat pedig csak mint történészt ismerte, ami éppen nem lehet ok személyi sértésre.

Kívánja azonban most is Hegysitől, hogy fia sértő kifejezését rektifikáltassa, mert itt feneklett el az ügy, ha azt — amit elvárhat — megteszi, szívesen áll szintén kívánsága szerint rendelkezésére a rektifikáció, illetve a talán félreérthető kifejezés teljes megmagyarázására.

Kéri nem a túlérzékenykedő magyarázás, hanem a tény alapján az ítéletet és felmentését.

Az ítélet

Rövid tanácskozás után a királyi tábla elnöke, Urbán Adolf a következő ítéletet hirdette ki:

Ó Felsége a király nevében!

A nagyváradi királyi ítélőtábla Hegyesi Márton által nyomtatvány útján elkövetett becsületsértés vétsége miatt Pálffy Béla ellen indított bűnügyben a mai napon megtartott felelbiteli tárgyalás során a vád és védelem meghallgatása után következőleg

ítélt:

A királyi tábla a kir. törvényszék ítéletét megváltoztatja és vádlottat a bűnvádi perrendtartás 326. §. 1. pontja alapján a vád és következményei alól felmenti.

Mert a btk. 221. §-a szerint becsület-

nok előtt jelentkeztem is. Itt említem föl, hogy Anna ama pillanatban mikor az általa mutatott férfit megragadtam, nyomtalanul eltűnt; és itt teszek említést arról is, hogy a merénylő néhány hét múlva megszökött és hogy sohasem akadtak rá.

A tábornok, mikor megálltam előtte, így szólt:

— Sejtelnem nem esalt. Önt a szerencse vezérelte és szerencsédét megalapította. A csár ő felsége elrendelte, hogy alvezetőség léptessék elő és hogy a kilenczedik ügyosztály élére álljon, végleg itt maradván Szent Péterváron.

Ezt mondva megrázta a kezem s érdemejelet nyújtott át. Adósságaimról egy szót sem szólt.

Boldogan, ragyogó arccal távoztam és néhány nap elmúltával a kilenczedik ügyosztály vezetését átvettem. Tulajdonképen csak ekkor tudtam meg, hogy milyen elismerésben részesültem, mert az orosz hadsereghez vonatkozó legtitkosabb iratok az én ügyosztályomban voltak elhelyezve s azoknak legfőbb őre én voltam, bizonyosságul annak, hogy a csár mennyire megbizott bennem. A mámor első idején persze nem gondoltam arra, hogy mennyi kisértésnek lesz a kitéve és hogy sorsom milyen fordulatot vesz. Pár hónap múlva azonban tisztán láttam mindent, vagy legalább is azt hittem, hogy tisztán látok.

A külföldi államok kopó, akiknek az volt a céljuk, hogy az én felügyeletem alatt levő

katonai iratok és térképeket megszerezzék, mihamar tisztába jöttem zilált anyagi viszonyaimmal és könnyelmű természetemmel. Hitelezőimet egyszerre rám zúdították s azok, akiknek tartoztam, pénzüket, vagy legalább azok uszorakamatját követelték.

Ugy-e, hogy mi történt? Hát az, hogy a külföldi államok kopóival összeköttetésbe léptem, hadseregem titkos iratait eladtam és így komisz áruló lettem, csak azért, hogy hitelezőimet elcsitíthassam és urasam élhessek. Ettől az időtől kezdve csunya retegésben éltem, félve minden percztől, amely áruló voltomat kideríti. Ez az aggodás különben igen elővigyázóvá, óvatossá és ügyessé tett, amit az is bizonyít, hogy négy esztendőn keresztül még csak nem is gyanakodtak rám. Ahelyett, hogy lelepleztek és Szibériába száműztek volna, kitüntetésekben részesítettek s pozíciómban megerősítettek.

Az ötödik esztendő elején, egy este, mikor árulásom fejében nagyobb összeghez jutottam, névtelen levelet találtam íróasztalomon. E levélben arról értesítettek, hogy árulásom kiderült és hogy másnap reggel letartóztatnak. Félórával a levél olvasása után megszöktek és egyenesen Amerikába mentem, ahova szerencsésen ki is jutottam. Az elfogatási parancsot kiadták ugyan ellenem, a különböző országok rendőrei ugyan kutattak utánam, de azért mégis megmenekültem. A nevem és a becsületem azonban áldozatul esett, mert árulásomról ország-világ értesült.

Amerikában álnév alatt húztam meg magam és bár elég jó sorban éltem is, lelkiismeretfurdalásom keservesen kínozta, azt mondván, hogy áruló voltam s hazám titkait pengéért eladtam. Így szenvedtem egészen addig, amíg egyszer Chicagóban Annával találkoztam, aki akkor már elzüllött és megcsunyult. Ahelyett azonban, hogy megesett volna rajtam a szíve, a szemem közé nevetett. — Aztán pedig így szólt:

— Nem kell bánkódnia, galambom, mert csupa komédia volt az egész dolog. Azokat az iratokat és térképeket, amiket idegen hatalmaknak jó pénzért eladtál, az orosz vezérkar csakis azért csinálta, hogy te tulajd rajtuk. Hamis volt az valamennyi és épen ellenkezője az eredetieknek. Nem nyert azzal egy külföldi hatalom sem s a pénzt mindegyikért hiába adta.

— Szent Isten! Hát tudták, hogy áruló vagyok?

— Persze, hogy tudták és csakis azért helyeztek a kilenczedik ügyosztály élére, mert bizonyosak voltak abban, hogy könnyelműség és adósságaid révén még az apádat is eladod, ha pénzre kinálóknak érte.

— Hát akkor a kinevezésem is . . .

— Minden komédia volt galambom — vágott közbe Anna. — G** tábornok azért ment köruttra, hogy egy olyan tisztre akadjon, mint te, akiről előre tudja, hogy mindent megtesz a rubelekért. Aki neki segített, az én voltam. En vittelek Pétervárra, és mondtam neked mesét,

sértést az követ el, aki más ellen meggyalázó kifejezést használ, vagy meggyalázó cselekvényt követ el. Pálffy Béla vádlottnak az a cselekménye, hogy a Tiszántul napilap 1901. évi aug. hó 22-én megjelent 195. számának szerk. postájában a Szabadság című napilapnak azt írta, hogy »gorombaságait lekeféléjük magunkról, azzal a megnyugvással a változhatlanba, hogy mindig lesz letisztítani való rajtunk, valahányszor önök hozzánk dörgölöznek,« magára a vádlottra visszacsúszolva kiméltlen nyilatkozat ugyan, de tekintettel arra, hogy egyáltalán személyeket meg nem nevezett, ezen megjegyzésnek sem a Szg. sem a magánvádló ellenében meggyalázó értelem nem tulajdonítható. Minél fogva vádlott cselekményében a becsületsértést megállapítani nem lehetett.

Hegyesi Márton magánvádló az ítélet ellen a bp. 385. §. 1. a. pontja alapján semmisségi panaszszal élt.

Az ítélet híre rövidesen elterjedt a városban.

Meghurczolt árvapénztárak.

Budapest, szept. 1.

A bácsmezei árvapénztár ügyében következőket jelenti a Magy. Táv. Iroda:

A megyei árvapénztári kezelés alig tizenkét éves, mert az árvák vagyonát 1889-ig az egyes községek kezelték teljesen autonom hatáskörben. A megyei gyámhatóság csupán a számszerű összeállításban ellenőrizte az árvavagyon kezelését. Ily módon történhetett, hogy egyes községek az árvák pénzét részint szabálytalanul, részint hűtlenül, részint pedig valósággal csalárd módon kezelték, amennyiben az árvák vagyonából tartozatlan adósságokat fizettek ki, az árvák vagyonának terhére meg nem engedett költségeket és kiadásokat róttak és végül megfelelő jelzálogi biztosítékok nélkül, sőt háttartalan könnyelműséggel kölcsönöket adtak ki és ilyen módon a megyei árvák vagyonát közel 2.400.000 korona erejéig megkárosították.

Mindez az 1889. év előtti időben történt. Ezek az állapotok arra indították Latinovits

én itattalak és én birtalak rá, hogy azt az embert, aki a császár palotája előtt állott és aki a mi emberünk volt, egy kicsit fojtogatni kezdjed és pedig éppen akkor, amikor a császár haza hajt. Komédiáztunk a csárral is, elhíttve vele, hogy az életét mentted meg és tanácsolva neki, hogy kitüntetésül és jutalmul a kilenczedik ügyosztály élére állítson.

— Ezt már nem értem. Mi szükség volt erre a komédiára?

— Hja, galambom, az orosz tisztet sokat nem értenek! De hát megmondom. Azért volt szükség rá, hogy az idegen államok ama megbízottai, akik az árulóktól katonai titkokat vásárolnak, megbizzanak benned és ne gyanítsák, hogy az ő számukra csinált, hamis titkokat adsz el nekik. Ha téged, az eladósodott tisztet a vidékről fölvisznek s az ügyosztály élére állítanak, minden kopó gyanakodni kezd és kutatja, hogy téged az orosz kormány arra használ föl, hogy áruló légy és hamis tervekkel szolgálj. Így azonban, mikor arról értesültek, hogy a császár életét megmentetted és az ügyosztály élére ez érdemednél fogva kerültél: elhítték, hogy az igazi, a valódi katonai titkokat kapják meg tőled. Na, galambom, kinyílt a szemed és érted, hogy Oroszország a te árulósodással haszonhoz jutott? Bah! Hiszen csakis azért engedtek futni, hogy az általad eladott tervek valóságában tovább is higgyenek és olyan tervek ellen védekezzenek, amilyenek nincsenek. Szervusz.

Pált, a megye erélyes főispánját, hogy egyes megyei korifeusok ellenzése daczára hozzájáruljon a megyei gyám-pénztár rendezéséhez. E végre négy bizottságot küldött ki, amelyek több mint fél év óta vizsgálták az összes községek árvatári hiányait. Utoljára maradt O-Becse községe és ezzel a megyei központi árvapénztár kezelése alatt álló régi községi árvatári hiányokat végleg rendezték.

A legautentikusabb adatok alapján jelenthetjük, hogy az egyenes adósoktól és a felelős előjárókkal szemben érvényesítendő visszkereseti jog folytán befolyandó összegekből, a tartalékalap célirányos felhasználásával, a központi árvapénztárban gyűjtött tartalékalapból nyújtandó segélyezéssel és az ismeretlen árvák követeléseinek időleges felhasználásával a mutatkozó hiányok csaknem teljes fedezetet fognak nyerni, úgy hogy sem a központi árvapénztár, sem a terheket vállaló községek nem fognak károsodni és még kevésbé fog az árvákra kár hárulni.

A megyei árvapénztárnak ezt a rendezését Latinovits Pál főispán közvetlen felügyelete és Skultéty Ferencz árvaszéki elnök irányítása alatt Frank Mihály dr. árvaszéki elnökhelyettes, Zsigmond Dénes, Krudy Géza és Bagó Géza árvaszéki ülnökök, Csernyus Pál dr. és Hirmann Ferencz dr. megyei tb. főügyészek, Késmárky Endre tb. főszámvéző és Horváth József alszámvéző fáradhatlan munkájának és buzgalomának köszönni a vármegye közönsége.

Egyik aradi lapnak hiráda nyomán csaknem az egész fővárosi sajtót bejárta egy alaptalan hír, mely Csanádmegye árvaszéke ellen Kriván Dénes csanád-palotai örökösök hagyatékával kapcsolatosan intézett alaptalan vádaskodást. Illetékes helyről nyerjük most a felvilágosítást, hogy Kriván Dénes egy teljesen eladósodott palotai kisbirtokos volt. Halála után a hitelezők egymás után rohanták meg a hagyatékot s így természetes, hogy kielégítést valamennyi hitelező nem nyerhetett, annál kevésbé, mert a passzívák jelentékenyen felülmúlták az aktív vagyont.

Hogy a hitelezők legnagyobb része mégis pénzéhez jutott, az egészen az árvaszék érdeméért mert a hagyatékot gondos közbejárása folytán sokkal magasabb árban tudta értékesíteni, mint azt a leltári becsérték feltüntette. Az árvaszék kezén tehát egy fillérnyi vagyon sem kallódott el, sőt a hagyatéki vagyon éppen a lelkiismeretes közbenjárás folytán magasabb jövedelmezőségre tett szert. Az egész vádaskodás valószínűleg magánbosszú műve, mely egy-két elutasított hitelező rosszakaratu beavatkozása folytán hurczolta meg alaptalanul a csanádmegyei árvaszéket.

UJDONSÁGOK.

A városház építése.

Nagyvárad város díszes székházának építése gyorsan halad, s a jövő év végére teljesen elkészül. Az építésre felügyelő bizottság tegnap ülést tartott a helyszínen.

Rimler Károly polgármester elnököl; jelen voltak: Száhlender Károly, Varró Domokos, Pékánovits Imre, Komlóssy József, Mezey Mihály, Gerő Armin, dr. Vucskies Gyula, Sulyok István, Csordacsics Ferencz, Lovas Zsigmond, Ifj. Rimanóczy Kálmán, Weimann Béla.

A miniszter tudvalevőleg kifogásolta a torony eredeti tervét, miért is azt ifj. Rimanóczy

Kálmán vállalkozó teljesen átdolgozta s a részlettervekkel együtt bemutatta a bizottságnak. Ez a módosítás mintegy 11000 korona többkiadást okoz. Kiadták egy szakértőkből álló szűkebb bizottságnak.

A felügyelő bizottság konstataálta, hogy aug. 20-ig nem volt az épület teljesen fedél alatt s így a szerződés nem lett egészen megtartva.

Lovass Zsigmond tb. főmérnök indítványozta, hogy a késedelemről tekintsen el a város és ne kívánja még azt sem, hogy még ez évben kívül-belül teljesen be legyen az épület vakolva. Eppen az épület jósága tekintetéből kéri ezt. Ez évben csak a két emelet legyen bevakolva, — továbbá az ablakokat is csak a jövő évben állítsák be.

Gerő Armin hevesen megtámadta a városi mérnöki hivatalt és a vállalkozót a késedelemért és a szerződés be nem tartásáért.

Komlóssy József és **Rimler** Károly a tb. főmérnök indítványát támogatták s a bizottság a haladékat meg is adta, kikötve, hogy a végterminus ezzel haladékat nem szenved.

A városi székház nagy dísztermét megváltoztatta a törvényhatóság, hogy több bizottsági tagnak legyen helye. Az újból átdolgozott tervekkel a szeptemberi közgyűlés elé terjesztik.

Végül utasította a bizottság a tb. városi főmérnököt, hogy a homlokzat négy oszlopára állítandó négy szoborra nézve tegyen előterjesztést.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Személyi hír.** Borosjenői **Fapp** Miklós királyi tanácsos, pénzügyigazgató nyaralásából hazaérkezvén, átvette a pénzügyigazgatóság vezetését.

* **Pallay Lajos felépülése.** A **Pallay-Weiszlovits**-féle párbaj áldozata, **Pallay** Lajos ügyvéd a város társadalmának szimpálikus közkedvelt tagja, mint örömmel értesültünk, teljesen felépült és nyári üdüléséből haza érkezett. A tegnapi nap folyamán elárasztották üdvözlésekkel a népszerű ügyvédet.

* **A közigazgatási bizottság ülése.** A vármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg rendes havi ülését. Jelen voltak: dr. Baóthy László főispán elnöke alatt: Papp János főjegyző, dr. Waltner Odón tiszti főügyész, Hraniczky Károly árvaszéki elnök, dr. Popovits György tiszti főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Pfuhl Agoston pénzügyigazgató-helyettes, Varró Domokos kir. főmérnök, dr. Nagy Géza kir. ügyész, Hegyesi Márton, Király Viktor, id. Markovits Károly, Orley Kálmán, Radnai Farkas, valamint alispáni előadókként: Keszthelyi Zoltán tb. főjegyző, Jancsó Károly aljegyző, Hegyesi Pál és dr. Wertheimstein Henrik tb. aljegyzők. A főispán megnyitván az ülést, az alispán, a kir. tanfelügyelő, a kir. ügyész, a kir. főmérnök, majd a kir. pénzügyigazgató tették meg havi jelentéseiket. A havi jelentések után a miniszteri leiratok, a folyó ügyek, tanügyek, a posta és adóügyek vettek tárgyalás alá.

* **Rektorválasztás az egyetemen.** Az egyetem ez évi rektorának választása tudvalevőleg nem egészen simán ment az idén. Mikor ugyanis az első választás volt, azon dr. **Ajlai** és dr. **Högyes** orvosprofesszorok egyenlőszámu szavazatot kaptak, mire **Wlassics** miniszter kezébe jutott a döntés joga. A miniszter dr. **Ajlait** tette meg rektornak, aki az így nyert rektori méltóságról lemondott. Az egyetem rektorválasztói tegnap délelőtt újra összeültek

és a tudomány-egyetem rektorává **egyhangu-
lag** dr. **Kelly** Károlyt az orvoskar professzorát
választották meg.

* **A pozsonyi kiállítás és a hírlapírók.**
Vasárnap délelőtt mutatták be a sajtónak a
pozsonyi mezőgazdasági országos kiállítást, a
mely a jövő vasárnapon nyílik meg. Az ujsá-
gírókat a pozsonyi pályaudvaron a kiállítás igaz-
gatósága nevében Rubinek Gyula országgyűlési
képviselő és Kumlik helyettes polgármester fog-
adták. Az érkezők között voltak Szomjas La-
jos és Krolpp Alfréd földmívelésügyi miniszteri
titkárok, akiket Darányi miniszter delegált a
kiállításra. A méreteiben is impozánsnak ígér-
kező kiállítás a Duna jobb partján, a szép sé-
tányokkal ékes pozsonyi liget majd nyolcvan
holdnyi területén épült. Az ujságírók a kiállít-
ást, amely nagyrészt persze még nem kész, 2
csoportban tekintették meg. Külön kalauzolták
magyar ujságírókat s külön a németeket, akik
között sok bécsi ujságíró is volt. A pavillonok
közül különösen tetszős az erdészeti kiállítás
épülete, amelynek falait a környék fából mo-
zaikszzerűen rakták ki. Érdekes része a kiállít-
ásnak a mezőgazdasági pavillon mellett emelt
kisebb favázas épület, amelyben gépek költik ki
a baromfiakat. A gépek oly preczízen végzik a
költést, hogy az állatok pontosan a kiállítás
napján fognak kibujni a tojásból. A kiállítás
megtekintése után az ujságírók tiszteletére ban-
ketet rendeztek a kiállítással szemben levő
Palugyay-vendéglőben s az ebéd után a kiállító
pompás borai kerültek az asztalra. Az első
felköszöntőt Kumlik helyettes polgármester
mondotta a sajtóra, majd Rubinek Gyula or-
szággyűlési képviselő, dr. Fülöp Jónás, Pichler,
dr. Nagy Olivér és Langer Lajos pozsonyi ujsá-
gírók köszöntötték föl, ki magyarul, ki né-
metül, a magyar s az osztrák sajtót s azoknak
megjelent képviselőit. A magyar ujságírók ne-
vében Berényi László hírlapíró mondott köszö-
netet s elvette a kiállítás rendezőt, a bécsi
hírlapírók részéről pedig báró d'Albon szer-
kesztő szólt, utána Farkas Imre budapesti hírlap-
író németül köszöntötte fel Pozsony városát.
Az osztrák kollegákat s nagy derűtséget kelte-
zett a kívánságát fejezte ki, vajha Pozsony vá-
rosa sok ilyen ujságíró-inváziót bírna ki. A
vendégek a bankett végével a koronázó-várost
elhagyták, hogy egy héttel később az ünnepies
megnyitáson ismét találkozzanak.

* **Gyulai Pál nyugalomban.** A magyar
írói nemzedék disze, kimagasló alakja **Gyulai**
Pál, ki 26 évig tanította egyetemünkön a ma-
gyar irodalmat, s kinek magának is örök-
becsű művei vannak, félszázados tanári mű-
ködés, nemzeti jelentőségű munkásság után a
méltán megérdemelt nyugalomba vonult. A
visszavonulás alkalmából az egész nemzet
élén koronás királyával hálás elismeréssel
adózik a kiváló tudós és írónak. Az erre vo-
natkozó királyi kézirat a következő:

Személyem körüli magyar miniszterem
előterjesztése folytán megengedem, hogy
Gyulai Pál dr. budapesti tudomány-egyetemi
nyilvános rendes tanárnak, saját kérelmére
történt végleges nyugalomba helyezése al-
kalmából, a magyar irodalom és az egye-
temi oktatás terén szerzett érdemeiért teljes
elismerésem tudtul adassék.

Kelt Ischlben, 1902. évi augusztus hó
25-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Széchenyi Gyula gróf s. k.

* **Zágrábi tüntetések.** Zágrábból távira-
tilag jelentik. A Kolo horvát dalegyesület nem-
rég tartott jubileuma alkalmából a Zágrábban
összegyűlt horvát dalosok közös hódoló távira-
tot küldtek O Felsőségnek. Minthogy a dalosok
között bosnyákok is voltak és minthogy a táv-
iratot a horvát királyhoz címelték, a »Dnev-
nik« című belgrádi lap keményhangú cikket
közölt, a melyben tiltakozott Bosznia horvát-
sítása ellen. Ezt a cikket, a mely tele volt a
horvátok nemzeti érzését sértő mondásokkal, a
zágrábi »Srbobran« lenyomatta és gunyos meg-

jegyzésekkel kísérte. E miatt az egyetemi ifju-
ság és a horvát munkáspárt nagy tüntetést
rendezett a szerbek ellen. A tüntetés délelőtti
kezdődött azzal, hogy a szerb bank és egyes
nagyobb szerb kereskedő üzletek ablakait be-
verték és a falakat bekenték tentával. A rend-
őrség közbelépett, de a tüntetők a rendőroket
is megtámadták, közben horvát nemzeti dal-
okat énekelve. A rendőrség tizenkét embert
letartóztatott. Délelőtt a szerb község háza
és a »Srbobran« szerkesztősége előtt megújul-
tak a tüntetések. Körülbelül egy óráig tartott
az ablakbeverés, míg a rendőrség szét nem
oszlatta a százakra menő néptömeget. Délután
4 óra tájban a Hrvatsko Pravo olvasóterméből
nagy csapat diák és munkás kelt utra és nem-
zeti dalokat énekelve bejárták a Jelasics-téren
lévő zsufolt kávéházakat, mindenütt elkérték a
Srbobran, a melyet nyilvánosan elégettek.
Azután végig mentek az Illiczán, a melynek
kávéházaiban ismételték ezt a tüntetést. Ez
alkalommal megint letartóztatott két embert.
Este 7 órakor már nyugodt volt a város, de
estére megint nagyobb tüntetéseket várnak. A
rendőrség kelő intézkedéseket tett a rend-
fenntartására. A Srbobran szerkesztőségének
egyik tagját a délelőtti tüntetések alatt meg-
verték.

* **Steindl Imre halála.** **Steindl** Imre mű-
építész, a magyar monumentális építés első
mestere, tegnap délután meghalt svábhegyi
nyaralójában. Steindl hosszabb idő óta beteges-
kedett; mintegy két héttel ezelőtt jött haza a
Grác melletti Mariagrünből, ahol üdülést ke-
regett és nem talált. Steindl mindössze 63 éves
kort ért. Legnagyobb alkotása az **uj parlament**
palotája, melyen másfél évtizeden át dolgozott.
Nagy művét készen hagyta hátra, de az ünne-
pélyes megnyitás elől ime elragadta a kéréll-
hetlen halál. Steindl idegen neve dacára ma-
gyar ember volt, Budán született és néhány
évre terjedő külföldi tanulmányidőtől eltekintve,
mindig Budapesten élt és működött. A műegye-
tem tanácsa tegnap délelőtti sürgős ülést
tartott, amelyen **Hosvay** Lajos rektor
mely megilletődéssel jelentette be, hogy mily
súlyos csapás érte a magyar tudományos vilá-
got. Elhatározta a tanácsülés, hogy a műegye-
tem előcsarnokát ajánlja föl a ravatal fölállít-
ására, a koporsóra koszorút helyez, az özvegy-
hez részvétiratot intéz és testületileg vesz részt
a temetésen, amelyen a műegyetem nevében
Rados Gusztáv, az építési szakosztály dékánja
fogja a búcsuszedőt mondani. Az ülés után
Hosvay rektor átment Budára és az özvegynek
tudomására adta a tanács határozatát. A temé-
tés holnap délután lesz.

* **Őr utca rendezése.** **Steiner** M. Albert
törvényhatósági tag indítványt terjesztett Nagy-
várad városához, a mely szerint az Őr-utczá-
ban vágják le a táborra ki lak kiszögellő sar-
kát s ez által az utca egyenesebb vonalat
nyer. Az indítvány most van tárgyalás alatt. A
keresztülvittele azonban alig teljesül most, mert
a levágás költségbe kerül, pedig most a város
nem költöhet ilyen célokra.

* **A hegybíró ur figyelmébe!** Tegnap,
hétfőn délelőtti óz. **Hantke** Károlynénak az
Aranyágon levő szőlőjének mesgyéje ismeretlen
okból meggyuladt és a szárazságtól kiaszott
avar meg bokrok galyaitól táplált tűz, mintegy
25—30 m. hosszan elpusztította a mesgyét.
Közvetlen a mesgye hosszában van a borház
és az épület, melyekbe hogy nem kapott bele
a tűz, csak különös szerencsének köszönhető,
mely nagy károknak lett volna az előidézője.
Hogy a tűz annyira elharapódzhatott, oka az
volt, hogy a vinczellér fenn a szőlőtetőn fog-
lalatoskodott és így csak akkor vette észre a
tüzet, mikor már a szomszédok majdnem el-
oltották. Hogy hogyan keletkezett? A legna-
gyobb valószínűség az, hogy az azon uton
közlekedő száldobágyi és ujlaki népség közt
a vásárról hazatérő legénység idézte elő, a
gondatlan és könnyelmű cigarettázással. Va-

lószerűleg egy eldobott szivarvégtől gyuladt
meg a száraz fű, attól a száraz mesgye és
csak különös szerencse, hogy nagyobb szeren-
csétlenség nem történt. — Nem adhatna-e a
hegybíró ur utasítást a kertülőknek, hogy az
ilyen könnyelmű és veszélyes dohányzást,
kivált oly szűk utakon, megakadályozzák?

* **Betörés a Szalárdi utcában.** **Ozv. Hoff-
mann** Gusztávné tegnap délután eltávozott
hazulról, Szalárdi-utca 8. sz. alatt levő laká-
sáról vásárlás céljából. Még oda jár, valaki
a konyhaajtót felfeszítette és behatolt a szo-
bába, hol a szekrényt felfeszítvén, abból egy
női arany órát lánczostól, egy arany karika
gyűrűt, egy gyémánt köves arany gyűrűt, 1 drb.
husz koronás aranyt és 12 korona apró pénzt
ellopott. Özvegy Hoffmanné este tért vissza la-
kására és látva a pusztítást, felment a rend-
őrségre panaszt tenni. A rendőrségtől **Bott**
György küldetett ki a helyszínre, ki rövid de
alapos kutatás után a tolvajt a házban lakó
Varga Sándor cipész inas személyében elfogta.
Bott fel is kísérte a fiut a rendőrségre, hol
tettét beismerte és megnevezte a helyet az ud-
varban, hova pénzt és az ékszereket elásta.
A tárgyak az illető helyen tényleg meg is ke-
rültek. A tolvaj fiut a rendőrség a beismerő
vallomás után lezárta és megindította ellene a
további eljárást.

* **Eltűnt favilla.** Tegnap délelőtt a Nagy-
piacz-téren az egyik sátor elé támasztott 5
áru favillának lába kelt és a sokadalomban el-
tűnt. A káro ut kereskedő keresésére indult a
favillának és hosszas kutatás és kémkedés után
meg is találta **Argyelán** Tógyer szentteleki
legény vállán, a ki boldogan igyekezett a lo-
pott jószággal a Nagypiacz-tér környékéről me-
nekülni. A favilla jogos tulajdonosa elfogatta a
legényt és így mielő a legény, mind pedig a
szénahányó vila a rendőrségre kerültek.

* **Amerikai svindler.** Egy amerikai svindler
tűzelmeire hívja fel a belügyminiszter a hatósá-
gok figyelmét. Ameisen Artur konzuli irók
Pittsburgban, a szegény, hiszékeny embereket
mindenféle ígérekkel kecsegteti s a kivándor-
lásra csábítja; pénzt csal ki tőlük s aztán nem
váltja be ígéretét. Felhívja a miniszter a ható-
ságokat, hogy a népet világosítsák fel az ameri-
kai svindler csalásairól s óvják tőle a szegény
népet.

Igazságszolgáltatás.

Rendőri brutalitás.

Még a múlt év szeptemberében történt,
hogy **Bunkó** János, a ki a Diósi cég fájával
favarozott, a kis hid előtt **Józsa** Mihály rend-
őrré, — a ki rákiabált, hogy a hidon lassan
hajtson, — ostorával rásuhintott.

Ez megbocsáthatatlan, s ugyancsak meg-
torlandó tett volt s be is idéztette a rendőr
a következő napra a nevezett legényt a rend-
őrségre.

A megszeppent kocsis ugyancsak komo-
lyan vette a dolgot, már kora reggel 8 óra-
kor jelentkezett, de természetesen felettes hi-
vatalnokot, aki ítélkezett volna ügyében, kit
sem talált.

Erre Józsa ur érezve korlátlan hatalmát,
leveztette a védtelen kocsist a rendőrszobába,
a hol aztán alaposan helybenhagyták a dü-
högő »Andrisok« szegény Bunkót, úgy any-
nyira, hogy egy teljes hétig nyomta utána az
ágyat.

Ezért került aztán a kir. törvényszék elé
Józsa Mihály, Papp Sándor, Szőlősi Vincze
és Benedek Benjámint egyéb András kácsik-
kal egyetemben.

A vádhatóság képviselőjében dr. **Baróthy Pál** logikusan megszerkesztett és temperamentosan előadott beadvényében szigorúan súlyosbíttó körülménynek kívánta beszámítani, hogy éppen a rend őrei rászórták magukat kvalifikálhatatlan brutálításra. Azok a rendőrök, akik éppen a polgárság védelmére vannak rendelve, s ők lesznek támadóivá a védtelen polgároknak.

A kir. törvényszék büntető tanácsa **Milye Gyula** elnöke alatt, **Pap Sándor** és **Józsa Mihály** elsőrendű vádlottakat, hivatalos hatalommal való visszaélés címén 15 napi fogságra ítélte, a többi vádlottakat pedig, mivel a tanuvallomásokból beigazolható nem volt, hogy valóban részeseek voltak a verekezésben, — a vád alól felmentette.

EGYESÜLETEK.

A kereskedelmi csarnok közgyűlése.

Vasárnap délután tartotta meg a nagyváradai kereskedelmi csarnok 33-ik évi közgyűlését saját házának dísztermében a tagok élénk érdeklődése mellett. **Reismann Mór** elnök üdvözlő szavai után a testület agilis titkára **Váradai Mór** ügyvéd terjesztette elő az elnökségnek tartalmas s az elmúlt évek a csarnok belételeire vonatkozó minden egyes mozzanatot felölelő jelentését, valamint a pénztárnoki jelentést.

Azután kezdetét vette a tisztújítás. A közbizalom ismét **Reismann Mór**t ültette lelkességgel az elnöki székbe, míg alelnököknek dr. **Hoványi Géza** és **Lichtmann József** választottak meg egyhangúlag. Választmányi tagok: **Lakatos József**, **Lewitter Miksa**, ifj. **Moskovits Mór**, **Moess Károly**, **Reismann Jakab**, **Schwartz Ferencz**, **Steiner M. Albert** és **Weisz Gábor** lettek. Pénztáros és háznagy ismét **Lévay Zsigmond** lett.

Katholikus egyesületek nagygyűlése.

Miól inkább közeledik a III. országos kath. nagygyűlés megvalósulásához, annál impozánsabbnak ígérkezik. Ugyanakkor fogja megtartani a magyarországi kath. egyesületek országos szövetsége is nagygyűlését, melyre vonatkozólag újabbán a következő felhívást tettük:

A katolikus egyesületek országos szövetsége tisztelettel felkéri a főtisztelendő esperes urakat, akik a kerület bizalmi férfiai még mindig nem jelentették be, hogy erről az országos szövetséget mielőbb értesíteni sziveskedjenek, hogy az egyöntetű szervezkedés munkáját az országos szövetség is mielőbb megkezdhesse.

SPORT.

Lövészet.

A polgári lövöldében augusztus hóban tartott céllovészeteken kilövetett 1020 golyó 443 kör találóval, ebben 4531 kör, 186 taraczk és 78 mély lövéssel.

Szeget löttek: **Rimler Károly** és **Vomácska József**.

Tizenkettős körbe löttek: **Vomácska József** 13, **Rimler Károly** 2, **Aufricht Alajos**, **Mezey Mihály** és **Török László** egyet-egyet.

Tizenegyes körbe löttek: **Vomácska József** 26, **Rimler Károly** 7, **Kálmán Sándor** 7, **Török László** 6, **Mezey Mihály** és **Székely Sándor** 4, **Aufricht Alajos** 2, dr. **Mihály Lajos** 2, és **Moskovits Miksa** 1.

Taraczk lövéseket löttek: **Vomácska József** 90, **Mezey Mihály** 25, **Török László** 21, **Rimler Károly** 20, **Kálmán Sándor** 13, **Aufricht Alajos** 6, **Székely Sándor** 6, dr. **Mihály Lajos** 3, **Moskovits Miksa** kettőt.

Díjakat nyertek mély lövésekre: Arany díjat **Rimler Károly**, ezüst díjakat **Vomácska József**, **Török László**.

Körlovésekre: Arany díjat **Vomácska József**, ezüst díjakat **Mezey Mihály**, **Török László**.

TANUGY.

Beiratások az új iskolába.

Az őr-utcai új iskolában serényen folytak a beiratások, a tegnapi nap folyamán már 150 gyermeket írtak be.

Az V. osztályba is több gyermeket vettek fel, úgy a fiuknál, mint a leányoknál, ez az osztály most nyílik meg. A beiratás f. hó 6-áig naponta d. e. 8-11, d. u. 3-5 óráig tart.

A szülők jól teszik, ha a kitűzött határig beiratják gyermekeiket, mert így könyveket is kapnak az iskolától, azontul pedig a felvétel meg lesz nehezítve. A beirási díj szegénységi bizonyítvány alapján 40 krajczár.

SZINHÁZ.

Iparos ifjak színelőadása.

A nagyváradai iparos önképzőkör ifjusága az idén is rendez ház alapja javára a Szigligeti-színházban műkedvelői színelőadást, mely alkalommal Szigligeti hírneves népszínműve, a *»Czigány«* kerül színpadra, — mint a próbából előre látszik — nagy sikerrel.

MULATSÁG.

A **pecze-szöllősi önkéntes tűzoltóegylet** a jövő vasárnap, szeptember 7-én, a Jéggince helyiségében táncmulatságot rendez. Erre vonatkozólag a következő meghívót tettük: **Meghívó.** A pecze-szöllősi önkéntes tűzoltóegylet saját pénztára javára **Pecze-Szöllősön** az ugynevezett *»Jéggince«* helyiségében folyó évi szeptember 7-én zártkörű nyári *táncmulatságot* rendez, melyre kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Beléptidij személyenként 1 korona. Kezdeté este 7 órakor. Kitűnő ételek és italokról a vendéglős gondoskodik.

TÁVIRATOK.

A király Laibachban.

Laibach, szept. 1. A király tegnap este 7 óra 18 perczkor Pólába menet **Dárvison** át ideérkezett. O Felsőge mindjárt megérkezése után kiszállott szalonkocsijából és melegen üdvözölte **Rajner főherceget**, a ki már előbb érkezett ide a déli vasut egyik vonatával. A király negyed óráig időzött **Laibachban**, azután tovább utazott. (M. T. I.)

Koronaörség.

Budapest, szept. 1. (Saj. tud. távir.) A Magyarország mai számában írja, hogy az új parlament egész területe kivételik a rendőrség hatásköre alól s a koronaörségre bízatik. A tervet a főrendek és képviselők örömmel fogadták s a korona-örség számát hatvan tagra emelik. Az újjászervezés már kezdetét is vette. Október elejére a létszámemelést keresztül lesz vive s már a parlament megnyitáskor diszruhás koronaőrök teljesítik a szolgálatot.

A pólai hadgyakorlatok.

Budapest, szept. 1. (Saj. tud. távir.) Pólában a hadgyakorlatok ma reggel kezdődtek meg. O királyi felsége ágyudörgések és harangzugások között érkezett. Daczára azon körülménynek, hogy nem volt hivatalos fogadás, emelkedett volt a városi polgárok lelkesedése. Este **Miramarén** volt az udvari ebéd.

Ünnepélyes záróköletétel.

Esztergom, szeptember 1. (Saj. tud. távir.) A hercegprimás fényes segédlettel áldotta meg a **Kolos-közkórháznak** ünnepélyesen elhelyezett zárókövét. A belügyminiszteriumot **Chizer** miniszteri tanácsos képviselte. A város lobogó díszöltött ez aktuális ünneplés alkalmából. A hercegprimás pedig fényes ebédet rendezett városi magistratus és küldöttség tiszteletére.

A király unokája Rózsahegyen.

Budapest, szeptember 1. Rózsahegyről jelentik a következőket: **Seefried Ottó** báró és neje **Augusztia** bajor hercegnő meghívására **Szmrecsányi** főispán és neje tegnap ideérkeztek. A vendégeket **Seefried** báró saját fogatán vitte nyaralójába, ahova ebédre voltak hivatalosak. Ebéd után a bárócsalád bemutatta vendégeinek a nyaralót és környékét, majd visszakísérték őket a vasuti állomásra. Kellemes meglepetést keltett, hogy minden ünnepi alkalommal, így legutóbb **Szent István** napján, a király születése napján, a rózsahegyi nyaralón két hatalmas nemzeti színű zászlót tűznek ki. A báró mindennap kilovagol a környékre. Sétalovaglásain rendszeren **Rakovszky** István orsz. képviselő fia kíséri. (M. T. T.)

Tallián Béla kitüntetése.

Budapest, szept. 1. (Saját tud. távir.) **Sándor** szerb király **Tallián** Bélának a **Takova-rend** nagy keresztjét adományozta.

A függetlenségi párt gyűlése.

Budapest, szept. 1. (Saj. tud. távir.) Az országgyűlési függetlenségi párt **Tóth János** elnöklése mellett ma délután ülést tartott. Az országos Kossuth-ünnepet foglalkoztak; bejelentették **Apponyi** részvételét; a törvényhatóságok ünnepét. A fővárosi ünnep sikere érdekében küldöttséget menesztettek a polgármesterhez. Ez alkalommal tudatta **Sebess Dénes** táviratilag, hogy **Marosvásárhely** a nemzeti kegyelet szent ünnepén népnünepélyt rendez.

A zágrábi tüntetések.

Zágráb, szept. 1. A tegnap délelőtti tüntetések alkalmával a rendőrség egy községtanácsost is letartóztatott, de mindjárt szabadon bocsátotta. Este ismétlődtek a tüntetések a Szrbobran szerkesztősége előtt. A rendőrség a tömeget a **Nikolics** utcába szorította a melynek végén a tömeg egy kavicsrakást talált, mire valóságos közáport zúdított a rendőrségre. A csendőrök erre kardot rántottak és úgy verték szét a tömeget. Néhány ember

megsebesült. Egy lovasrendőrt, a ki a tömeg közé rontott, lerántottak a lóról. A nyugalom teljesen helyreállt. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Írta: Sienkiewicz Henrik. 71.

Titokzatos arccal visszament a partmenti bozótokba. Kisvártatva megpöngette a lantot és az aggasztan ruhában jelent meg. Igazi ukrániai hegedűsnek látszott, csak éppen az egy szeme árulta el kilétét. Énekelni kezdett:

Sólymom, sólymom, édes sólymom,
Miért repülsz oly magosan?

A hercegnő nevetett; ez volt az első mosoly, amely Roslogból való indulásuk óta földerítette az arcát. Tapsolt örömeiben a dalnoknak.

— Alig ösmertem rád, lovag.

— Farsang éjszakáján se láthatsz ilyen kitűnő maskarát. Megnéztem magamat a víz tükrében, vesztsem el a másik szememet is, ha láttam valaha ilyen szép hegedűst. Éneket is tudok, sokat, szépet, Marinkáról, Bohuslawról, Bondarownáról, a Terpiaha hataláról. Melyik tetszik? A hangom is jó, megkeresem majd az utralalókat.

— Ezért vetköztetted hát le azt a két szegény embert?

— Ezért hát. Itt a Dnyeper mentén rettenetes durva a nép, csupa szemenszedett csöcselék, amelyet a herceg eddig is csak nehezen tarthatott féken s amely most a háboru és a Cmielnickij diadalai hírére bizonyosan föllázad. Hiszen láttad, hogy már a pásztorok is orozatlanok voltak. Ha a hetmanok nem győzték le még Cmielnickijt, akkor két nap alatt lángokban áll az ország. Hogyan jussunk el aztán Slotonosba? Ha a csöcselék kezébe kerülnék, akkor ugyan kár volt, hogy nem maradtunk a Bohun hatalmában. Ezt az öreg dalnokot az ég küldötte nekünk. Most bátran mehetünk tovább, mert a vándor énekeseket mindenki szereti, se kozák, se paraszt nem bántja. Csak tatároknak ne akadunk, mert azok nyakacsipnek téged is rabszolgául eladnak.

— Hat nekem is át kell öltöznöm?

— At bizony! A kozákból paraszt lesz, leányom. Szép lesz ugyan parasztnak, amint-hogy én is szép vagyok vándor öreg dalosnak, de hát a szél majd megcsipi az arcod finom bőrért és az én hasacsám is lepad a nagy gyaloglásban. Milyen jó, hogy az oláhok kiszurták annak idején az egyik szememet. Akkor sirtam rajta, most pedig örülök neki, mert az olyan hegedűs, akinek megvan mind a két szeme, gyanút kellene. Te leszel a vezető, fiam, szólíts Onofrynak, így hívták azt a vén embert is, aki most ruha nélkül kuporog a sásban. Csak öltözz át sietve.

Sagloba hátat fordított, Helena pedig fölvetette a fiu ruháit, amelyek jól illettek a testére. Vallára vetette a tarisznyát, fejébe nyomta a szalmakalapot. Sagloba megbámulta és csak úgy áradozott a szépségének a dicséretétől. Aztán megvakarta a fejét.

— Hanem a hajaddal mit csináljunk? Nagyon hosszú és olyan sok, hogy nem fér el a kalapod alatt.

— Sohse törd a fejedet. Levágom.

— Nagy áldozat.

— Szívesen teszem.

— Hanem nincsen ollók.

— Jó lesz a kardod is. En majd leülök ide erre a fátörzsrre, ráfektetem a fejemet a tönkre, te meg fogd össze a hajamat és vágd le egy csomóban. De a fejemet hozzája ne vágd!

— Sohse félj. Igaz ugyan, hogy sohasem csináltam még ilyesmit, de hát ügyes ember vagyok én!

Hozzáálltak a munkához és Sagloba valóban ügyes volt, Gyorsan végzett.

— Szegény leányom, olyan jó vagy, mint egy angyal és csuffá teszek, mint valami rossz személyt.

— Gondold, hogy te vagy a hóhér, én pedig valami vén boszorkány. Ki fogsz végezni, azért hát legelőször is a hajamat vágod le.

Mikor azonban a puha, selymes fürtök ott heverték a lány lábai előtt, mégis csak könny szökött a szemébe.

— Ne sirj, leányom. Hej, mit szól majd Skrzetuski, ha így lát kurta hajjal? Még majd a füleimet vágja le fizetségül. De hát így kellett tennünk. Most már békességben haladhatunk tovább, az öreg félelmében még utba is igazított. Három ölgyfát találunk majd, azok közelében van valami szakadék, ott megyünk Jarovkán át Slotonosba. A kardjainkat itt kell hagynunk, mert az énekesek nem járnak fegyverrel. Derék penge ez az én szablyám, sok vért kiontott már s ha irigyeim nem volnának, már régen fővezérré tett volna. Az eszem meg a bátorságom megvan hozzá. De hát persze sok volt az ellenségem, Sacvilichovski is, aki grávnak szidott, amiért a kozákokkal pajtáskodtam. Ne pajtáskodtam volna csak Bohunnal, most már véged volna, leányom.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Méhészek kongresszusa.

Magyarország, Ausztria és Németország méhészei vasárnap gyűltek össze Temesvárott, hogy megtartsák szövetségük 47. vándorgyűlését. Erre az alkalomra *Darányi* Ignác földmivelési miniszter is Temesvárra utazott, aki a kongresszusnak és az ezzel kapcsolatban rendezett méhészeti kiállításnak védnöke volt. A minisztert a vasutnál *Molnár* főispán és *Telbisz* polgármester üdvözltek nagy közönség élén. A miniszter *Dessewffy* püspök diszfogatán hajtattott az aulába, hol szállva volt.

A kongresszus 9 órakor kezdődött. A minisztert küldöttség hívta meg. A gyűlést *Mádony* min. tan. nyitotta meg, köszönetet mondva Darányinak megjelenéséért. Aztán *Ambrózy* báró üdvözölte Darányit hosszabb beszédben, mire Darányi tartott feszült figyelem közt beszédet. Többek között azt mondta, hogy bár sok történt az utóbbi időben hazánkban a méhészet fejlesztésére, mégis mind ez csak kezdet, s az alkotásokat tovább kell folytatni. Továbbá átadta Széll üdvözlését. Még több tartalmas szép beszéd hangzott el s aztán a kongresszus véget ért. Végül fényes bankett volt a vendégek tiszteletére.

**Reisch Jenő és Társai
Tőzsde jelentése**

A Tiszántul eredeti átvirata.

Natúr-tőzsdék

	Budapest, szept. 1.
Buza októberre	8 01
Buza áprilisra	8 98
Tengeri	5 16
Rozs okt.	6 58
Zab ápr.	6
Káposzta, szept. aug.	96

Értéktőzsde

	Budapest, szept. 1.
Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvasút	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. szept. 1-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.10
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	118.60
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény-sorsjegyek-kölcsön	208.50
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek-kölcsön	108 —
Osztrák járdék papirban	101.60

Osztrák járdék papirban	101.60
Osztrák járdék aranyban	121.50
Osztrák korona járdék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	786.50
Osztrák hitelintézet részvény	717.—
Párisi visita	95.15
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	116.90
Londoni visita	289.60
20 márkás arany	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ma nagy disznótör.

Van szerencsém tisztelt vendégeim, jóakaróim becses tudomására hozni, hogy ma kedden, szept. 2-án nagy

disznótört

rendezek, melyre szives látogatást kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

**Kecskeméty István,
vendéglős.**

939—1902. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1902. évi VI. 382/7. számú végzésével Dr. Schweiger Ede ügyvéd által képviselt Kari Hachhauser felperes részére *Hevesi* Sándor utóda alperes ellen 436 kor. 40 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 3359 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltak követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Zöldfa-utca 4. számú házban leendő megtartására határidőül 1902. év szeptember hó 10. napjának délelőtt 11 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt árucikkék s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogják adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1902. évi aug. hó 21. napján.

Csathó Jenő,

302.

kir. bir. végrehajtó.

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utczai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

f. évi november hó 1-től kiadó.

Értekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében.

Miért harag-
szol?
barátom.

Talán nem jár jól az órád. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többé van a javítása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajánlok neked egy jó órát, mely az én órámat is pontosan kijavította, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett.

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 krért ad, ugyisintén a legjobb órákat és ékszereket jutányos árban raktáron tart.

Kepes Márton,

műorás Nagyváradon színház oldala mellett.

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcza lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellék-helyiségek s egy üveges terasz a Kö. rözsre,

f. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetők.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

884/1902. számhoz.

Árverési hirdetemény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1902. évi V. II. 159. számú végzésével dr. Imrik Gusztáv ügyvéd által képviselt nagyvárad i. sz. káptalan felperes részére Farkas Zsigmond alperes ellen 78 kor. 12 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 754 kor.-ra becsült ingóságokra a nagyvárad városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltak követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon a Várban leendő megtartására határidőül 1902. év szeptember hó 9. napjának délután 3 órája tűzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőknek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdeteménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1902. évi aug. hó 21. napján.

Batig Ferencz.

kir. bir. végrehajtó.

301.

4410—1902. T. szám.

Árverési hirdeteményi kivonat.

A székelyhídi kir. járásbírósnak mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Debreczen város árvasszéke Dr Falussy Árpád mint kistorú Sajó Dezső és Ernő gyámja, továbbá Dálnuten Albertné kisk. Sajó Berta gyámja végrehajtónak végrehajtási ügyét a nagyvárad i. sz. törvényszék a székelyhídi kir. bíróság területén levő Székelyhid községben fekvő, a székelyhídi 1422. sz. tjkvből szerkesztett 1050. sz. betétben A I—1—2. rsz. sz. a. 3272. és 3273. brszám alatt foglalt ingatlanra az árverést 1200 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1902. évi szeptember hó 18-ik napján d. e. 9 órakor a kir. bíróság tkvi irodahelyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsáranak 10%.-át vagyis 120 koronát készpénzben, vagy az 1884. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Székelyhídon, 1902. évi aug. hó 14.

Olasz József.

kir. bir. végrehajtó.

298.

Tanuló.

Egy-két jó házból való fiu, 2—3 gymnasiumi vagy polgári osztálylyal, tanulólul felvétetik a Szent László nyomdában.

A helybeli és vidéki

összes tanintézetekben és iskolákban

használatban levő

TANKÖNYVEK,

SEGÉD-KÖNYVEK,

mindenféle **író- és rajzszerkek,** a legjobb minőségben és a legjutányosabban kaphatók:

SEBŐ IMRE = könyv- és papirkereskedésében =
NAGYVÁRAD,
Fő-utca, Oláry-ház,
az Orsolya-zárdával szemben.

295.

Helybeli és vidéki telefon-szám. 276.

PÉNZ.

kölcsönök leggyorsabb és legolcsóbb eszközlése

házakra, földekre

4 1/2%-os kamat mellett 50 évre is. Kizárólag utólagos jutalék-fizetés ellenében, ugyisintén köz- és magántisztviselőknak, katonatiszteknek, kereskedőknek, iparosoknak és minden hitelképes egyénnek diszkrétan eszközöl hitelt

SOMOGYI BANKIRODA

bej. cég

BUDAPEST, VI. ker., Próféta-utca 5. szám.

(Válaszbélyeg csatolandó.)

300.